

H. G.

Annærkninger

Om

Kong Christierns II. Medfølgere ud af Danmark,
i Aaret 1523.

samt flere Hans Tilhængere udi Hans Landflygtighed.

Arrild Hvitsfeld hafver udi Kong Friderichs I. Historie, (pag. 1249. edit. in fol.) opregnet dennem, som hannem har været bevidst at hafve fuldt Kong CHRISTIERN II. med, da hand i Aaret 1523. paa S. Tiburtii Dag, (som er den 14. April.) gik til Skibs og seglede fra Kiøbenhafn, forladende saaledes sine Higer og Lande. Samme Opregning eller Liste er, som følger:

"Disse efternæfnde fulde Kong Christen ad Nederlandene, Mester Johan Bes Erke-Bisp til Lund, som siden, formedelst Kæyser Carls Befordring, blev Bisp til Costniz, Moder Sibret, Hr. Antonius af Metz Ridder, Mester Melchior, Hans Michelson, Borgemeester i Malmøe, Niclas Liusener, Hans Bogebinder, siden hans Secreterer, Otte Griff, Sti Otteson, Jørgen Juel fød i Tøffringe udi Fyen, Mester Hans Monboe, Mester Christen Pedersson, Christen Thomesson Skrifver, Hermand Willemsson, Mester Christopher Raffenbiera, Max Størle, Soffren Stampe, Niels Pedersson Lunge, Albret von Gøcken fordum Borgemeester i Kiøbenhafn, Cornelius Krene, Hermand Hund. Siden samlede sig til hannem Jørgen Hansson, og Mester Povel Kiempe kom til hannem udi Wittenberga, da hand var hos Churfyrsten sin Moderbroder, samt andre flere hvis Nafne mig ikke er kommen til Hænde."

Saavit gaaer Cancellær Hvitsfelds Opregning, hvorimod intet falder at sige, at den jo i alle Maader er rigtig: Thi at derudi fattes nogle,

gle, som hand ikke har faaet at vide om, tilstaaer hand self. Det kand end ikke heller ligge megen Magt paa, enten mand nogentid faaer den- nem alle at vide eller ikke: Ligesom der ey heller bør forkastes eller forag- tes noget, af hvadsom deslige Efterretning der motte findes og forekom- me, men meget mere altsammen bevares og for Liuset fremføres, naar det i nogen Maade kand nytte til forbigangne Tidens Rundskab.

Mig er da, til videre Oplysning af selfsamme Materie, faldet i Hænder et Blad Papir, skrevet og ofverleveret til Kong Christiern II. self, indeholdende en udi trende Classer indeelt Fortegnelse; først paa de Personer, som hafde været Hans Majest. troe udi hans Glendighed, og vare da alt ved Døden afgangne, inden bemældte Register blef for- fattet; dernæst paa dennem, som hafde forladt Kongen, og vare reyste tilbage igien til Danmark; og endeligen paa saa mange, som endnu den Tid vare tilofvers blefne, og befandte sig i Hans Majests. Folgeskab el- ler Tjeneste. Paa samme mærkelige Blad findes vel hverken Tiden, naar det er skrevet, eller Skribentens Navn antegnet; men begge Dele lader sig heel vel kiænde. Det er skrevet Aar 1531. uden Tvivl strax før- end Kongen begaf sig paa den sidste Rejse fra Holland, hvorfra hand siden udi Novembri landede i Norge. Og Haanden er kiændeligen Hr. Hans Hanssens, fordem Provstes i Toste; thi det er samme Skrift og Orthographie i alle Maader, som sees udi denne Mands andre Brevve. Endskjønt nu disse trende Lister, som bemældte Blad indbefatter, tale om adskillige flere Personer, end dem som Hvitfeld hafver opregnet, saa ere de dog alligevel ikke heller fuldstændige. Hvitfeld hafver næfnt en Deel, som visseligen ere reyste bort med Kongen, og her sees at være ude- lukte paa Hans Hanssens Blad, uden Tvivl af blot Forglemmelse. Mand maa derfor, til en desto bedre Oplysning, hafve dem begge tilfammen, og forbedre den ene af den anden, omendskjønt Tallet endda ikke gandske blifver fuldkommet. Til hvilken Ende jeg hafver nu fattet i Sinde, at bekjændtgjøre dette sidst omtalte Register, og ved de Navne, som mig for nærværende Tid ere bekjændte, tilføye forte Anmærkninger. Pa- piret liuder saaledes, (hvorudi jeg dog ey har vildet efterfølge Skrifve- rens flette og nu om Dage alt for ubevaante Orthographie:)

Disse efterskresne vor kiereste Naadige Herres Folt og Tienere ere blesne døde udi Hans Naades Elendighed, hvis Siæle udi Guds Miskund være! Amen.

Først vor Allerkiereste Naadige Frue: Hvis Siæl hviles udi Guds Barmhiertighed. (a)

Herr Søfrin Norbye, Ridder. (b)

Mester Lambert.

Claus Kniphoff. (c)

Benedictus van Alfelde.

Mester Claus, Cantzeller. (d)

Mester David Herold.

Hr. Hans Herold.

Item, de tre Hr. Søfrins Svenne, som blesve rettede udi Bremen. (e)

Villom af Swollen, som bles retted i Mecheln for Guds Ord. (f)

Hans Skrifver, som døde i Andorp. (g)

Hans Skrifver, blev med Claus Kniphoff, og Jep Strædder af Ringstede.

Disse efterskresne sriborne Mænd ere alle dragne fra vor kiereste N. Herre, og ind i Danmark igien:

Hr. Henrich Gøye, Ridder. (h)

Niels Løffe. (i)

Skram.

Otte Andersson. (k)

Hr. Niels Brae. (l)

Peder Falster.

Jesper Holck.

Niels Pedersøn, hvo han er ic. (l*)

Hvorledes disse forestkresne ere dragne fran vor kiereste N. Herre, og forladt Hans Naade, det veed hans Naade self best.

Disse efterskrefne vor Kiæreste Naadige Herres Tienere ere de, som endnu osverlefve, og ere blefne hos Hans Naade udi Elende.

Erte Bispen af Upsal. (m)

Bispen af Skare. (n)

Hr. Thure Jenssøn. (o)

Mester Jon, Erte-Degn i Upsale. (p)

Benedictus van Alfeldde. (q)

Mester Gotschalch. (r)

Hans Michelssøn, hans Husfrue. (s)

Knud Skrifvoer, hans Husfrue.

Mester Christiern af Lund. (t)

Peder Antessøn.

Christiern Thomessøn. (u)

Christiern Winter. (w)

Jørgen Hanssøn, i Kampen er. (x)

Paulus Kempe. (y)

Peder Stub.

Mawritz Jenssøn. (z) Engelke, og Hans i Stalden.

Hans Teckeller, og hans Broder Jens, som nu sidst komme.

Hans Hanssøn (aa). Og de tre min Herres Cammer-tienere.

Hvad disse fornæfnte nu mesteparten hafve ofvergifvet med Hans Naade, og hvad forfølgelse hver hafver baaret med Hans Naade, udi hans Naades lange Elende, veed Hans Naade en Part vel self: At en Part ere ihjelslagne, en Part brændte, en Part greben og fangen, en Part med stor Smaa-hed og foragtning blefven vriste af deres Herres Hoff, udaf Hoffet af Burgundien: De quorum (numero) ego cum "Paulo fui."

Saauidt gaaer denne Skrift;

følger nu Anmærkninger, til nogle af de derudi opregnede Nafne:

(a) Er

(a) Er Dronning Elisabeth, som døde Anno 1525. den 19. Januarii til Gent i Flandern.

(b) Hr. Søren Norbye blev udi Italien skudt, i den Beleyring for Florenz, i Maret 1530. Hvoraf og kand sees, at denne Fortegnelse er yngre.

(c) Om Claus Kniphofs Forretninger, og hans samt hans Selskabs Ufgang og Endeligt, kand læses hos Hvitfeld pag. 1285. og 1286.

(d) Denne er Magister Nicolaus Petri, Canonicus Lundensis, som udi Marene 1521. og 1522. var Kongens Orator til Rom. Derfra hjemkommen blev hand Kongel. Majests. Cancellær. Den Tiid Kongen seglede herfra, var hand ikke med i Følgeskab; men var skicket for i Benen i Martii-Maaned, og, endskiont Konning Friderich negtede hannem Leyde, slap hand dog igiennem. Udi Maret tilforne 1522. findes et Brev, d. d. 21. Sept. af Kongen til Hertug Friderich, parapheret af hannem saaledes: Subscr. Nicolaus Petri Cancellarius Regis. An. 1523. den 5. Junii har Kong Christiern sendt ham, fra Mechelen, til Rigs-Dagen, der at agere Hans Majests. Sag imod Hertugen coram Regimento Cæsareo, og kalder ham i samme Fuldmagt Unfern Cancellern Niclausen Petri, Juris utriusque Licentiatum. Naar og paa hvad Stæd hand er død, har jeg ey fundet.

(e) Disse tre Svenne hafve Bremerne faaet fat paa, An. 1526. den Tiid Hr. Søren Norbye med sine Caper-Skibe hafde forøsvet adskilligt Røfverie paa deres og andre Stædernes Skibe i aabenbare Søe; og dem derfor, som Søerøfvere henrettet.

(f) Om denne Wilhelm af Swollen, som var Kong Christierns Forerer, hans Martyrdom og Lidelse for det sande Evangelii Bekændelses skyld, hafver mand en liden Tractat, som D. Johannes Bugenhagen har udgifvet til Wittenberg, med denne Titel: "Artickel der Doctoren von Löwen, zu welchen Wilhelm von Schwollen, Königs Christiern Forerer, christlich hat geantwortet, und daneben eine
"Christ-

"Christliche Bekändniß gethan, darauf er zu Mecheln in Niederlande
 "verbränd ist Anno 1529. des 20. Tages Octobris. Mit einer Vorrede
 "Joh. Bugenhagen Pomer. Wittenberg, durch Joseph Klug, 1530."
 in 4to. Derudi befattes, efter Bugenhagens lange Fortale imod Pa-
 pisterne, (1) De Löwenste Doctorers Artikler; (2) Wilhelm von
 Zwollens Svar paa enhver af dem; (3) Hans Christelige Troes Be-
 kiændelse; og (4) "Ein Lied von demselbigen Wilhelm, gemacht
 "vor seinem Tode, auf die Weise: Nu fremt euch lieben Christen ge-
 "mein." Udi den store Marter-Bog, som af Fransosk i Tydsk er ofver-
 satt ved D. Paulum Crocium, trykt til Hanaw 1606. fol. hafves og om
 denne Martyr en Underretning, tillige med de Löwenste Artikler og hans
 Svar derpaa: (pag. 202. seq.) Hvor allene dette af Historien mældes, at
 Wilhelm blef, paa de Löwenste Skriftlærdes og Phariisæers Angifven-
 de, fangen til Mechelen, fordi hand hafde gjort en frie Bekiændelse om
 Evangelii Sandhed: og paa det hand en skulde slippe dennem fra, blef
 hannem forelagt visse Artikler, inden 12. Dage at besvare. Der hand
 dette hafde gjort, og bekræftet at vilde lefve og døe paa saadan Troe,
 blef hand erklæret for Riætter, ofvergifven til Berdflig Ofvighed, og
 efter dennes Dom kast paa et Baal, og til Aske forbrendt, i bemældte
 Stad Mechelen, d. 20. Oct. 1529.

(g) Hans Skrifvere, som her næfnes, er ikke Hans Bogebin-
 der, hvilken Kongen siden, efter Hvitsfelds Beretning, gjorde til sin
 Secreterer; thi denne lefvede indtil An. 1542. da hand skal være blefven
 fangen i Sverrige, og der henrettet. (See Hvitsfeld i Kong Christ. III.
 Hist. pag. 1532.) Den her omtalte maa være Hans Underfføn, som jeg
 har fundet en Fuldmagt og et Creditif paa, udstædet til Berlin Anno
 1528. die Convers. S. Pauli, hvor Kongen den Tid var: Samme Mand
 blef da skiffet til Stæderne Lybek og Hamborg, for at gjøre dem afven-
 dige fra Kong Frederich, og at være Kæyserl. Majests. Befalninger ly-
 dige ic.

(h) Hr. Henrich Gøye maa vel være udi Aaret 1526. kommen
 her i Landet igien tilbage. Thi da Kiøbenhavn, som hand tapper for-
 svarede, var opgifven An. 1524. den 16. Januarii, drog hand bort, og
 holdte

holdte sig op udenlands, meest, som Hvitfeld siger, i Bremen, ved tu Nars Tid. An. 1533. døde hand her i Siælland, og blef begravet i Wordingborg. Hand eyede i sin Belmagt Gifselfeld Gaard og Gods her i Siælland, som hand, efter Hvitfelds Beretning *pag. 1263.* motte for Siæld pantsætte til Otte Holgerfføn Rosenfrands. Siden gaf hand Hr. Johan Oxe Magt til at løse samme Gifselfeld ind, og soldte ham det saa; hvorom er til Beviis det Bref i det Danske Magazins XVII. Hefte *pag. 159.* og er da saaledes Gifselfeld kommen i Peder Ores, Hr. Johan Ores Sons, Bære. Saa bør og mærkes, at Hr. Henrich Gise kaldes i samme Bref, der er dateret 1532. næste Aar før hand døde, Hofvedsmand paa Wordingborg.

(i) Hr. Niels Lykke var den første af dennem, som forlode Kong Christiern, vendte om igien til Fædernelandet, og svor Kong Friderich. Blef saa udi samme Aar 1523. opsendt, som Kongens Lensmand, til Trundhiem. Hvorledes hans Endeligt blef deroppe, kand læses hos Hvitfeld *pag. 1471.* Det Riætterie, som i hans Historie omtales, var Blodskam, hvilket efter de Dages Stiil kaldtes Riætterie: Nemlig hand hafde besøvet sin første Frues Søster. (*ibid. pag. 1440.*)

(k) Otte Andersfføn, var af Slegt en Ulfeld. Hans Forældre skal hafve været Anders Ebbesøn Ulfeld og Helvig Smalstie. Hand var Hr. Søsren Norbyes Tilhængere og hans Formarsk, og i Aaret 1524. sendt herind fra Gulland, som Norbye hafde inde, til Kong Friderich 2c. (Hvitfeld *pag. 1267. sq.*) Endnu næfnes hand udi Norbyes Handel, *pag. 1282.* men har siden qvitteret ham, og blefven Kong Friderich troe. Var og Anno 1532. med Armeen i Norge, imod Kong Christiern. (*pag. 1375.*)

(l) Om Hr. Niels Brabe (eller Brade,) hans Opførsel, de mod hannem førte Beskyldninger, og hans Henrettelse, see Hvitfeld, *pag. 1282.*

(l*) Om her menes den Niels Pederfføn Lunge, som udi Hvitfelds Liste, *pag. 1249.* opregnes, kand jeg en for vist sige.

(m) Erke-Biskop Gustaff Trolle af Bpsal, samt de tre her næst efter benæfnte Svenske, komme sildigen ud til Kong Christiern, og ikke forend i Aaret 1530. De forblefve og ey længe i Nederlandene hos Hans Majest., men droge derfra til Mecklenborger-Land; hvor de immer pønsede og arbeidede paa Kongens Restitution. Deres egen Tilstand var imidlertid ey paa det bedste. Sidst i Aaret 1530. finder mand dem alle tre hos Kong Christiern til Mechelen, hvorfra de skrefve mange Brevve herind til deres Venner og Bekjændte i Danmark. Herpaa, efterat de hafde fortofvot Vinteren ofver i den liden Stad Sternberg, renste Gustaff Trolle op til Norge, og beredde der Beyen for Kong Christiern, indtil hand self der ankom, som hos Hvitfeld videre kand læses. Hans ofrige Besnets Beskrivelse er og noksom, saavel af denne vores, som af de Svenske Skribentere, bekjændt.

(n) Denne Biskop af Skare, hedde Mester Mogens Haralds-son. Ham indsatte Kong Gustaff Critsson i Skare-Stift, udi den Ao. 1520. aflivede Biskop Vincentii Stæd. Erik Jørensson fortæller, (*Tom. I. pag. 42.*) at Kong Gustaff næfnte ham til Biskopdommet, og at Paven samtykte samme Nomination. Men dette sidste er urigtigt. Hand blef aldrig confirmeret af Paven. Vel skrifver Messenius *Tom. V. pag. 7.* at Kongen recommenderede ham og et par andre til Paven, og bekom et got Svar: Men udi Svaret var kun høflige Ord, og slet ingen Confirmation for Bisperne. Thi Messenius maa og self tilstaae dette, paa tvende Stæder, (1) *Tom. XV. pag. 103.* hvor hand skrifver: "Anno 1528. Scarenfis, Stregnenfis & Abogenfis Superintendentes, per Arofienssem, d. 5. Februarii, Stregnesiæ initiati, Papæ subjectionem sponderunt, sed confirmationem Româ nunquam obtinuerunt." Conf. ejusd. *Chronicon Episcopor. pag. 84. num. 43.* Og dernæst (2) *Chronol. Scand. Tom. V. p. 48.* bevidner samme Messenius, at Bisp Mogens af Skare, efter sin Bortgang og Flugt af Sverrige, skref tilbage fra Helsingborg i Skaane, Aar 1529. den 21. Octobr. og undskydede sin Reyse, iblant andet, dermed, at hand hafde nu fore, at drage til Rom, og udvirke sin Confirmation. Men nok om dette. Erik Jørensson fortæller ellers, (*pag. 186.*) at udi Kong Gustaffs Kronings-Fest, som stod Aa. 1528. den 12. Januarii, holdte samme Biskop Mogens Høymessen. Aaret

Næret derefter var det, at hand satte sig op imod Høybemældte Konge, som vilde da hafve den Evangeliske Religion indført i Sverrige. (*ib. pag. 222.*) Og endeligen rømde hand ud af Riget, til Danmark, tillige med Hr. Thure Jønsson, Ridder og Sverriges Riges Hofmester. Her gav de en anden Marsag for, og blesve i Forstningen vel imodtagne: Men da Kong Friderich fik at vide deres Oprør og Conspiration imod Kong Gustaff, lod hand dem, tillige med Erke-Bisp Gustaff Trolle forvise dette Rige. See Hvitfeld, *pag. 1310.* Siden var og Bisp Mogens, og Hr. Thure Jønsson med Kong Christiern i Norge, An. 1531. og derefter; og er det en Forseelse hos Hvitfeld, at der *pag. 1356.* staaer næfnt Bisp Mogens af Hammer, som bor paa dette Stød hede, Bisp Mogens af Skare. Hand var og paa Skibet med Kong Christiern, da den ulykkelige Konge blef ført fra Norge til Kiøbenhavn, om Sommeren 1532. saavelsom og Erke-Bisp Gustaff: Og da Kongen blef fangen, slap mand disse tvende Bisper løes, som siden droge deres Ven, og stemplede stødse imod Rigerne, med det andet Kong Christierns Partie. Mand finder endog Biskop Mogens omtalt i Fortællingen af Lake-Fjenden i Sverrige, Anno 1541. hos Hvitfeld *pag. 1524.*

(o) Hr. Thure Jønsson, af Slegt en Biælke, var Sverriges Riges Raad, og saalænge Kong Christiern der regerede, gandske af hans Partie, og en stor Hylfere for Moder Sigbret. Siden slog hand sig til Kong Gustaff Eriksson, og hafde stor Anseelse hos ham og i Raadet: var og ved Kongens Croning Mar 1528. Riges Hofmester, og bar Guld-Øblet. Men Mar 1529. gjorde hand sig til Hovedmand for Oprøret i Dalerne imod Høybemældte Konge, for den Evangeliske Religions skuld, og rømde omfider ud af Landet, med Bispen af Skare, som nys blef sagt. I Danmark hafde hand stort Slegtsskab og Svogersskab iblant Riges Raad og de beste af vores Adel: men motte dog herfra forsøye sig med sit Selskab, til Meckelborg og til Nederlandene. Om hans Afgang og Endeligt hafves i den Svenske Historie dette fortalt: Medens Kong Christiern var i Norge An. 1532. og Kong Gustaff hafde, til sit Riges Beskyttelse, og de Danske til Undsætning, ladet nogle faae Tropper marchere ind paa Viig-Siden, bildede Hr. Thure Jønsson Kong Christiern ind, at sligt hafde intet at betynde, og at fra Sverrige hafde

mand ingen Hofmænd at frygte for. Men da Kongen, som hafde sit Lager i Kongelle, fik at see de Svenske ankomme dragendes, sagde hand: "Alt hafver du, Hr. Thure, bedraget mig, da du har sagt og gjort mig viis, at i Sverrige skulde ingen Hofmænd være? Hvad ere nu disse som jeg seer? Monne de være Kiærlinger?" Og blef da Kong Christiern storligen fortørnet paa Hr. Thure, saa at hand Dagen derefter fandtes paa Baden i Kongelle liggendes Hofved-læs. Saaledes liuder denne Tradition: Hvormed dog ikke kand bevises, at Hofvedet blef taget af Manden efter Kongens Befalning.

(p) Joen, Erke-Dejn i Upsal, folgede med sin Erke-Bisp Gustaff Trolle, hvor denne var og færdedes. Hand var og i Aaret 1520. hans Procurator til Herredagen i Stokholm, og kaldtes da Joen Canik i Upsal. See Hvitfeld *pag. 1157.*

(q) Der hafver været hos Kongen tvende Holstenke Herremænd af dette Nafn; efterdi een Benedictus van Alefelde antegnes iblant de forhen afdodes Tal. Om nu denne her sidst omtalte kand hafve været den Benedictus, hvorom Joannes Mollerus taler *Cimbriae Literatæ Tomo I. pag. 12.* maae andre randsage.

(r) Mester Gotschalck Erikson, Kongens Cancellar, var i Aarene 1521. og 1522. i den Stokholmske Regering, og siden stædse een af Hans Maj. st. beste og flittigste Tienere. Hos Hvitfeld (*pag. 1380.*) læses, at Anno 1532. var hand og tillige Hr. Antonius von Nitz Ridder, Kongens Agenter og Commissarier til Regensborg, hos Kæyseren og de Tydske Fyrster. Siden, udi Feyden efter Kong Friderichs I. Død, og indtil samme fik Ende, finder mand ham ofte, i Kæyserens og det Burgundiske Hoffs Negociationer, for den fangne Konge og hans Børn. Hand var da ogsaa i Kæyserens Tieneste, med Titel af Raad og Gesandt og ofte brugt i de vigtigste Erinder. En temmelig Feyl og Confusion findes udi hans og fleres Nafne, paa et Stæd i Huberti Thomæ Leodii *Vita Frid. II. Palatini, lib. X. pag. 192.* hvor der tales om nogle Kæyserlige Gesandter, som vare komne til Neder-Saxen An. 1534. for at negociere i Pfaltzgræf Friderichs Sag i Henseende til Danmark, og opholdte

te sig i Burtelhude. De næfnes der saaledes: "Erant autem Episcopus Brixienfis, Gotschalculus Comes Montisfortis, Ericus Danus, & Stephanus Hoppenmeister": hvor det bør hede, og saaledes endeligen corrigeres: Episcopus Brixienfis, Joannes Comes Montisfortis, Gotschalculus Ericus Danus, & Stephanus Hopfensteiner. Siden forekommer hans Navn igien hos samme Skribent, pag. 209. og 212. endskjønt der sættes begge Stæder virgula imellem, og gøres af Gotschalco og Erico ligesom tvende Mænd. See og Hvitfeld i Kong Christ. III. Historie ad An. 1536. pag. 1459.

(s) Hans Michelfson, fordum Borgemeester i Malmøe, Autor til den Danske Ofversættelse af det Nye Testamente, som blef trykt til Leipzig ved Melchior Lother 1524. medens hand selv var til Antwerpen da dens Fortale blef skreven. Saa har hand og udgifvet Kong Christierns Brev, til Johann Vendeland Borgemeester i Danzig, med sin egen Fortale. Denne hans Nidkiærhed for Evangelii Sandhed gjorde ham ilde lidt og affkyelig for det Burgundiske Hoff; saa at hand til sidst motte qvittere Kongen, og satte sig derpaa ned at boe udi Geldern til Harderwick, hvor hand døde Aar 1532. den 10. Decembr. Hand hafde alt saaledes den Sorrig, at spørge Tidenderne om sin Herres Fængsel, og om Sønnens den unge Hertug Hanses Afgang, førend vor Herre tog ham selv af Verden. Arrild Hvitfeld siger vel, pag. 1392. at hand forlod Hustrue, Børn og alt hvad hand hafde i Danmark ic. Men, om end dette er skeet Aar. 1523. da hand gif bort med Kongen, saa er dog hans Hustrue og Børn siden kommen til ham i Nederlandene. Om hende bevidner vores nærværende Fortegnelse. Og om hans Dotter Margrete Hansdotter er det og vist, at hun hafde til Egte den Nicolas Leysner, som Hvitfeld pag. 1249. opregner iblant Kong Christierns Medfølgere, og kalder ham Luyener; og at disse boede siden i Amsterdam. Hans anden Dotter hafde een ved Navn Martin Bussert. Hvitfeld skrifver ellers ret nok, at Kong Friderich I. og Hans Majests. Raad lod, af særdeles Naade og Godhed for denne Hans Michelfson, hans Gods i Skaane staae urørt udi tu Aar, og forsøgte ofte ved Bud at faae ham tilbage her ind i Riget. Da hand nu sligt intet agtede, er Godset, efter Lands-Lov om Alvindskjold imod Riget, blefven Kongen tildømt, der

forærede det til Hr. Johann Ranzow. Efter Hans Michelfsons Død er hans Enke uden Tvivl kommen til Danmark; thi jeg finder, at hun og Børnene handlede med Hr. Johan Ranzow, og fornyede ham for Godset, som de da finge igien. Men efter at Malmøe, som i Græfvens Feyde holdte immer Kong Christierns Partie, var paa nye efter lang Beleyring indtagen Aa. 1536. in Aprili, gif Confiscationen an paa nye; da Hr. Enge Krabbe fik en Deel deraf. Den ene Sviger-Søn Martin Buserth hafver da suppliceret til Kongen i samme Aar, om at nyde det tilbage for sin Hustrue og hendes Søster, eller saa meget som deres Moders Part kunde være. Om denne Buserths Stand og Embede er mig intet ellers bevidst. Den anden Søsters Mand, Niclas Lysener, var Skibs-Capitein, og var med Kong Christiern II. i Engelland hos Kong Henrich VIII. af hvilken Konge hand og bekom Commission og Skibs-Hofvedsmands Befalning, ia og siden af Kæyser Carl Titel af Kæyserl. Majests. Admiral. Dette bevidner nogle Brevve, som Margrete Hansdatter, efter denne hendes Husbondes Død, hafver skrevet udi Aaret 1540. til Hr. Anders Bilde; hvorudi hun beder ham at forhielppe dennem, hos Kongen og Hr. Enge Krabbe, til at bekomme deres Gods igien. Hun klager og derudi meget ofver den bekjendte Jorgen Mynter og hans Hustrue, der hafde været deres ubillige Forfolgere og Hadere, uagtet samme Jorgen hafde lofvet deres Sal. Fader at vilde være dem i Faders Stæd ic. At hun har været allerede gift med Lysener førend Udreyesen herfra Aar 1523. medens Faderen endnu boede i Malmøe, lader sig ansee af disse Hvitfeldts Ord, pag. 1249. "Hans Michelfson Borgemeester og Niclas Lysener fuldes med Kong Christen ad Nederlandene, lode Hustrue og Børn, Gods og Eyendom tilbage: "Borgemeester Hans Michelfson formanede Malmøes Borgere hønligen, at holde dennem trolige til Kong Christens Haand, indtil de fik "Udsætning."

(t) Er den berømte og roesværdige Mand, Mester Christiern Pederson, som gaf os Saxonem Grammaticum for Liuset; hvilket om hand en hafde giort, kunde maaskee det skrefne Exemplar, som hand lod trykke Saxonem efter, haft den samme uhykkelige Skjæbne, som alle de øfrige; efter som endnu ingenstæds i Verden er funden flere, uden alene

lene tvende Pergaments Blade af eet meget skönt til Anseende, som var ødelagt, og disse Blade brugte til at indsy et Fogde-Regnskab udi, hvilket mand treffede engang her paa Rente-Cammeret, for ungefær 60. Aar siden. Barthius i sine Adversariis siger sig og at have eyet 2. Codices MSS. Saxonis førend hans Bibliothek opbrændte. Om Mandens øfrige Skrifter og gode Fortienester kand læses, hvad Auctores til det Danske Magazin hafve anmærket, i det første Bind, fra pag. 38. og fremdeles. Det er en Bildfarelse, som er indsluppen hos Arrild Hvitfeld om hannem, dog ey ved Hvitfeld self, men ved hans Copist, naar der siges, pag. 1548. "Hand udsætte først Saxonem Grammaticum, og andre mange Bøger paa Danske, saavel udi den Hell. Skrift, som Verdslig Handel." Da det burde hede: Hand udgaf først Saxonem Grammaticum, og udsætte mange andre Bøger paa Danske &c.

(u) Christiern Thomæsson hafver Hvitfeld ogsaa i sit Register, pag. 1249. og hand var een af Kongens Skrifvere eller Cancellister.

(w) Christiern Winter, ligeledes en Dansk, udi Latinsk og Græsk, i Kæyserlig og Verdslig Ret, samt i Medicin og Philosophie vel studeret Mand, ja in utroque Jure & Medicina promotus Doctor. Hand var længe Kongens Secreterer; siden Hans Majests. Agent og Procurator ved Rigs-Dagen til Regensborg. Kom her siden ind, med Hertug Albret af Mecklenborg Anno 1535., og lod sig bruge i hans Tjeneste, alt under Kong Christierns Navn, og til at bestyrke hans Anhængere her i Landet.

(x) Jørgen Hansson, blifver ogsaa næfnt udi Hvitfelds Liste paa Kong Christierns Medfølgere, eller rettere iblant dem, som siden samlede sig til Kongen. Hvilket sidste hand forklarer derefter pag. 1255. saaledes: "Aar 1523. da Jørgen Hansson Lensmand paa Bergen spurde, at Kong Christen var udromt af Danmark til Holland, hafver hand befaled Bergenhuus en Præst, ved Navn Hr. Hans Knudsson Provist, som det skulde raade udi Fuldmagt og Befalning, paa hans Herres Begne; Siden er hand dragen til Holland." Og derefter, paa samme pag.: "Fornæfnte Jørgen Hansson blef tilset for Lensmand,"

"mand, da Kong Christen er kommen til fuld Regimente, efter hans
 "Hr. Faders Død og Afgang: Hand var og kaldet Jørgen Steen, hand
 "hafver bygd Bergenhuus udi alle Maade, som det nu kunderet er.
 "Samme Jørgen hafde de Tydske ved Bryggen ret under Afsve, hand
 "hafver ladet henge deres Bagere, som boede strax ofver fra Riob-
 "mands-Stuen, for samme Bagers Huus, de Tydske til Frygt. Hand
 "hafver givet hans Tienere Lof til, at optage alt Kramgods som fand-
 "tes ude paa Bryggen, efter det Privilegiums Tiudelse, som Kong
 "Christen hafde givet Borgerne." Skulde nu nogen heraf vilde slut-
 te, at denne Mand har været for streng, cruel og ubillig, da holder jeg
 for, at de gjøre ham stor Uret. Jeg har seet og læst adskillige hans
 Brevve til Kongen, hvorudi jeg finder ey andet end en særdeles Billig-
 hed, Troskab og Nidkiærhed i sin Herres Tieneste udi hvad som Ret
 var. Og hvad hand gjorde imod de Tydske der paa Bryggen, der med
 en stor Foragt og Insolentz traadde Kongens Forordninger under Fod-
 der, og vilde ey taale at Herren af Byen og Landet motte beneficere
 sine egne Undersaatter, deri gjorde hand som en bras Mand. Hand
 skal hafve været fød Adel, og Slegte-Bøgerne sige, at Hans Steen,
 som lefvede circa An. 1500. hafde tu Søner, den ene Jørgen Hans-
 søn Steen, Lensmand paa Bergenhuus, den anden Henrich Steen,
 som blef udi Slaget ved Drehierget i Fyen Aar 1535. Item at Jørgen
 Steen til Bederlanggaard, som hafde Maren Juel til Egte, var den
 sidste Mand af bemældte Adelige Slegt, og soldte sit Fæderne-Gods,
 for Armods-Skyld, til Biskop Jørgen Friis i Viborg. Jeg finder af
 samme Familie nogle, Jep Steen, Jens Steen ic. at hafve haft Gods
 nedre i Vendsyssel i Horns- og Bennebjerg-Herred, og i sær Linde-
 romsgaard, samt at hafve haft Trætter med Bisperne i Børlum, i
 Sec. XV. Men herom er nu nok sagt. Jørgen Hanssøn, i Cam-
 pen er, siger vores Autor; og Hvitfeld bevidner det samme, at hand
 var boesatt til Campen, og gifver ham Noes af en forstandig og snild
 Mand, pag. 1249. & seq. Ved hans Omhue meesteparten blef og den
 Flode og Magt skaffet til Beye, som Kong Christiern seglede til Norge
 med Aar. 1531. og self renste hand for i Beyen, og drog omkring i Ri-
 get, med Kongens Fuldmagt til Skatten at oppebærge og Penge-Hielp
 at indsamle. Det er vel og derfor, samt at hand i Nederlandene var
 Kon-

Kongens Casserer, at man kaldte ham Jørgen Skrifver. (See Hvitfeld pag. 1390.) Saaledes og den tilforne næst efter Hans Michelfson her i Registeret, benæfute Knud Skrifver, som fik samme Titel her i Landet, fordi hand reyste omkring, og accorderede med Riobstæderne om den nye Gise, som Kongen paalagde, i Aaret , og skref hand sig den Tiid . Bores Jørgen Hansson, eller Jørgen Skrifver, var en iblant dem, som komme her til Riobenhavn med Kongen, da det Norske Tog hafde Ende. Thi Kong Christiern affærdigede ham fra Norge ad Holland med det Hyldings-Bref, de Norske hafde gifvet hannem og hans Søn. (Hvitfeld pag. 1380.) Endelig maa jeg tillægge, at den fornemme Borgere af Bergen, Hermand Willomsson, som tillige med Jørgen Hansson An. 1523. reyste ad Nederlandene, og som Hvitfeld pag. 1255. siger at hafve været som en Hælf-Befalningsmand eller Statholder i Norge paa Kongens Vegne, er dog hverken af Hvitfeld eller Hr. Hans Hansson i disse Registerne medopregnet. Men hand er en heller den eneste, som de begge glemmer. Der fattes ogsaa, Søren Sander, fordum Borgemeester i Ribe, Kongens Lif-Medicus Doct. Alexander Skotte, Albret Hondorff ic. til hvilke jeg og mener at kunde regnes Doct. Antonius Fyrstenberg Provst i Borlum, Hr. Henrich Parvus, hvilken sidste Bisp Mogens af Hammer kalder Kongens troe Tiener og Secretarius, i det Bref hos Hvitfeld, pag. 1345. og maaskee vel flere. Ja hvorfor ikke ogsaa Skipper Clement, der hafde jo lige saavel Befalning og Bestilling af Kong Christiern, som Claus Kniphoff? som Hvitfeld selv bemærker pag. 1432. endskiont hand forvirrer sammestæds Tiden, og siger at dette skeede efter Kong Friderichs Afgang, da dog Claus Kniphoff var alt død og henrettet An. 1525. og Kong Christiern ofver 8. Maaneder forend Kong Friderichs Afgang i Fængsel.

(y) Povel Kempe ynskede jeg vel at hafve nogen mere Underretning om, end om en god Deel af de andre, saasom jeg holder for, at hand har været en god og dydig Mand, dog, som man pleyer sige, de fleste andre ufortalt. Suaningius skrifver, (lib. 3. cap. 4. §. 2.) at Kong Christiern fandt hannem for sig til Torgaw i Meissen, hvor hand informerede Ungdommen i Skolen; tog hannem saa i sin Tiensete, og giorde

de ham til sin Vice-Canceller. Men hvad var hand, førend hand drog af Danmark derud? og hvorledes er hand kommen til dette Skole-Embedet i Torgaw? Mand veed ellers vel, at Kongens Frue Søster, Churfyrstinden af Brandenburg residerede længe i bemældte Torgaw, i de Tider hun blef forfuldt af hendes Herre Churfyrst Joachim I. for Evangelii Skyld. Hun hafde stor Fortrolighed til bemældte Povel Kempe, og jeg har læst af hendes Brevve til ham. Efter at hand hafde været hos Kongen en Tidlang, har hand, formedelst det Burgundiske Hoffes Forfølgelse mottet forlade ham, som jeg slutter at være skeet circa An. 1529. eller 1530. Er saa dragen igiennem Friisland, og omsider til Saren, hvor hand fra Wittenberg har skrefvet Kongen til An. 1530. den 3. Novembr. An. 1531. først in Augusto er hand igjen reyst til Nederlandene, for at følge med Kongen, som da seglede derfra til Norge. Der findes et Brev, som Churfyrstinden sendte da med ham til hendes Hr. Broder, dateret Torgaw Tiisdagen for S. Laurentii Dag i bemældte Aar. Hun refererer sig derudi, til "hvad Povel mundtligent skal undervise Hans Naade om, og at Kongen vil troe ham, ligesom hende self. Brevvet fra Kongen med Alsbret Hondorff hafde hun bekommet, men ikke endnu seet Hondorff. Hun hafde vel skrefvet Frue Maria (Dronningen af Ungarn, Køniger Carls Søster,) til, men (siger hun) jeg troer vist, at Frue Maria gior ligesaa meget paa min Side, som Kønieren gior paa Eders Side. = = = Det første Herren hielper Eders Naade, beder jeg "kærligen og ydmyaelig, at J ville tænke paa Eders arme, elende, "fattige, forladne Søster, og hielp mig udaf min store Glende, Sorg "og Bedermød, som jeg uden Tal er udi, som Herren vel bekændt er" ic. At Povel Kempe var siden med Kongen i Norge, og tales ofte om af Hvitfeld, som om Kong Christierns Canceller, er nok bevidst. Men hvor hand, siden de komme til Kiøbenhavn, er afbleven, veed jeg intet om. Kænd være, at hand er reyst igjen til Tydskland, til Churfyrstinden.

(z) Mauritz Jensson, findes ogsaa næfnt iblant de sidst til Norge med Kongen ankomne. Kaldes af Hvitfeld (pag. 139.) Kongens Secreterer, og siden (pag. 1367.) Kong Christens Skrifver.

(aa) Hans

(aa) Hans Hansson, er uden Tvivl ham selv, der har skrevet dette Register. Hans var, i sin Velmagt, en anseelig Geistlig her i Riget, Præpositus Tostensis & Afnensis, men ingen god Ven af sin Biskop, Jens Andersson Beldenak. Kong Christiern brugte ham udi sine Erinder til Rom, saavel de imod bemældte Biskop, som og andre, i Aaret 1515. og derefter. Om hans sidste Commission til Rom, som hannem tillige med Mester Povel Andersson, Cantor i Ribe, blev givven Aar 1523. haver jeg talt et andet stæds. At hand, udi sin Landflygtighed med Kongen, er blefven omvendt til den sande Evangeliske Troe, hafves klart nok af dette Register beviist, ey allene ved det Vidnesbyrd, som hand gifver Wilhelm von Zwollen, men ogsaa af hvad hand til sidst siger om sig og Paulo. Og ved dette Navn forstaaes Povel Kempe. Sagen har været denne: Den Tiid det Burgundiske Hof tog sig for Alvore fore, at vilde hafve Kong Christiern omvendt fra Lutherdommet, blefve de ivrige Lutheraner fra Hoffet forviiste, og hand har mottet lade dem fare fra sig, paa det de ey skulde være til Hinder i det som Burgunderne hafde fore med ham, og hvorom jeg tilforne i en anden Forhandling har talt. Siden skeede det i Aaret 1530. at Kong Christiern blef bragt til at skrifte hos en Papistisk Præst, communicere paa Papistisk, og vise saadan Omvendelse og Usigt for sit Kiætterie, hvorom Cardinal Campegius og andre gafve ham Attestata, og recommenderede hans Sag til Paven. Om denne hans Gierning kand vel ikke hans forjagede Betientere, Povel Kempe og de andre, Hr. Hans Hansson, Hans Michelson, Peder Stub &c. hafve faaet noget at vide. Thi saadant er gandske ey at slutte udaf det Bref, som Povel Kempe efter den Tiid, dog i samme Aar 1530. skref Kongen til fra Wittenberg, og jeg nys har talt om. Jeg troer og, at jeg ingen Utal skal fortiene, af dem som elske Gud og hans Ord, og som gide læst noget, vel ensfoldigt, men derhos smukt og gudeligt af de Tiider, hvis jeg her indfører samme Bref heelt og gandske:

"Jesu Christi Naade og Barmhiertighed være med
"Eder alletiid!

"Allertiæreste Herre, Jeg gifver Eder ydmngeligen tilkiænde,
"at jeg er kommet hid til Wittenberg 2. Uger efter Bartholomæi, og
"agter

"agter med Guds Hielp at blifve her nogen Stund udi Vinter. Thi
 "min Værdt udi Ildenbergh er død, og jeg hafver aldeles ingen Tak-
 "nemmelighed af Valentin. Jeg veed moen aldrig hvad jeg skal giø-
 "re. Jeg maa fore Gud, heller kan ikke med god Samvittighed for-
 "lade Eder, efterdi I ville ikke gierne ofvergifve mig, og jeg veed vel,
 "udi hvis Naade jeg kan synderlige tiene Eder, om jeg motte være hos
 "Eder. Saa vilde jeg og ikke gierne, (det veed Gud,) være Eder til
 "Forsvarung; Thi jeg hafver stor Medynk med Eder, og veed vel
 "mesten Deel af Eders Lenlighed. Saa ere og alle Ting her dhyrt.
 "Og ofver alt saa vilde jeg gierne tiene mine fattige Landsfolk med
 "den Naade Gud hafver givet mig i sit Hellige Ord. Saa veed I
 "og vel, hvad for stor Trang og Nødtørstighed jeg hafver selfver til
 "at sætte Luse med en Egteqvind udi Herren: Hvilket jeg aldeles
 "ikke gierne vilde giøre uden udi mit Føderneland. Thi jeg maa jo
 "mere agte min Næstes Salighed, end min egen Nød og Gafu. Der-
 "fore beder jeg Eder ydmygelige og gierne, at I ville, som min gode
 "Troe er til Eder, ramme mit beste. Jeg vil det trolige alle mine
 "Dage til Gud fortiene. Det veed Gud, jeg var helst hos Eder, at
 "tiene Eder udi hvis Naade jeg kand, og lide hvad Gud tilskikkede:
 "Men efterdi det kand ikke skee, befaler jeg Eder selfver alle min Len-
 "lighed. Jeg veed vel at I skulde raade mig mit beste, Gud til
 "Være; Thi jeg hafver ingen anden, til hvilken jeg kand nogen Troe
 "eller meget got fæste mig. Det fortryder mig, at jeg skal forsvare
 "Eder med min Sag, og veed vel hvor stor Sorg og Bedermød I haf-
 "ver paa alle Sider. Den ævige gode Gud skal vel frie og frelse Eder
 "ud af dette alt. O vilde Gud at jeg motte være hos Eder.

"Allerkjæreste Herre, befaler alle Eders Sag til Lif og Siel
 "stadelige udi den gode og trofaste Guds Haand, og sætter ingentun-
 "de Eders Troe og Hierte til nogen Creatur uden til Hannem allene:
 "Thi hand er og allene den rette og eniste Røyser, Konge og Første,
 "som skal og kand hielp Eder udi alle Eders Sager til Lif og Siel.
 "Og ligesom I troer aldeles, at i des umueliger det siunes for Ver-
 "den, i des bedre kand hand og vil hielp Eder; ligesaa og kand hand
 "og vil omstøde alle de, som sætter Haab og Troe paa Herrer og Før-
 "ster,

"ster, i hvor god og mulig deres Hielp stunes for Verden. Men
 "Gud være Lof, som hafver rigelige givet Eder Forstand til at tilsee
 "Guds eneste Billie og Hielp udi alle Creatur. Hand hjælper og trø-
 "ster hvorved hand vil, ved Rønser, Herrer eller Førster: Dog er
 "hand ligevel den allene, som alle Lof, Tak og Ære skal hafve. La-
 "der ingen forsærde eller trænge Eder fran Guds Ord, eller Jesu
 "Christi Evangelio. Skulde de end alle falde fran Eder, Rønseren
 "med hans Tilhængere, dog var I mægtig og riig nok Konge og Her-
 "re, efterdi I blifver hos Gud udi hans hellige Ord, og hand hos
 "Eder. Hvad er dog denne Verdens Tingester, at vi skulde noget gis-
 "re, tale eller hylle imod Gud, for alle hendes Herligheders Skyld?
 "Det er intet uden Græs paa Marken, som udi Morgen kastes udi
 "Offnen. Jeg veed vel, at Sathan med hans Lødemode ere Eder
 "vrede og gramme, og vilde gierne bespotte Gud udi Eder: Men stan-
 "der hannem hart imod med Guds Hellige Ord, udi alle hans Fristel-
 "ser, og lader det aldrig falde fran Eders Hierte og Dyne; og siger:
 "Biig fran mig, du stemme Sathan, Gud hafver sagt at jeg skal sætte
 "Troe og Love paa hannem allene, og det skal vel gange mig, naar den
 "rige og umilde skal blifve forbanded, hvilken sætte sin Haab paa Men-
 "niskene, Herrer og Førster. Og saa udi alle andre Maader da skal
 "Gud være Eders Hielper og Trøster, Rønser og Herre, paa det sid-
 "ste til ævig Salighed. Og forvarer Eder vel fore Bugens Hyfflere,
 "hvilke andet raader Eder imod Gud; Thi de adspøre deres egen Nytt-
 "te og Gaffn, og ikke Guds Lof og Eders Salighed. Men efterdi,
 "Gud være Lof, I forstander dette alt bedre end jeg kand skrifve, og
 "I hafver og udi andre Stæder herom meget skrefvet. Og synders-
 "lige skref jeg Eder til udi det sidste Brev af Frieisland med Knud Skrif-
 "ver, og dertilmed om alle min Leylighed; hvilket jeg troer at I haf-
 "ver ikke fanget. Allerkiæreste Herre, beder Gud idelige om en sta-
 "dige og reen waraftige Troe og Kloghed, at I kunde alletiid ofver-
 "vinde Sathans Listighed baade udi Eders egne og Eders kiæreste Sø-
 "sters og alle andre Sager: At I skulle jo intet bevillige eller beslut-
 "te imod Gud og hans hellige Ord. Bilde I og verdes til at byde
 "mig et Ord til iagen. Men strax efter den største Vinter vil jeg sen-
 "de Eders troe Tiener Peder Stub til Eder, og vil og selsver med-

"komme, om Eder saa raadelige tykkes. Den Evige Gud beskærme
 "Eder udi Evighed for alt ondt til Lif og Siæl. Skrefvet udi Wit-
 "tenberg 3. Novembris Anno 1530.

Paulus Kempe, Eders troe Tiener af Hiærtet."

Udskriften: "Serenissimo & Christianiss. Principi, D. Christierno
 2. Danorum &c. Regi, optimo suo Dno & Mæcenati cle-
 mentissimo.

Ord-Skrifningen, eller Orthographien, af dette Brev har jeg
 med Flid ey vildet paa-agte eller efterfølge, for ikke at giøre nogen læed
 af at læse det til Enden. Den er saadan, at mand kiænder, det Man-
 dens Sprog har været meget bredt (som mand siger,) i Udtalen, efter
 den Jydske Mund-Art. God, heder hos hannem guoid; hos, huos;
 dnyrt, dyørth; Guds Ord, Guds Ourd; Hiærte, Hiærthe; hylle,
 høggele; Fristelse, Fræstelse 2c. Det Verbum forsvare, betyder her
 i Brevet, at besvære, eller være til Byrde og Tynge; og Forsvarung,
 heder Tynge og Besværing. Af Stilen kand vel ogsaa mærkes, at det
 er med selvsamme Pen det Christelige Brev er skrefvet, som Kong Chri-
 stiern skikkede fra Opsto til sin Hr. Farbroder Konning Frederich,
 den 3. Julii 1532. fem Dage førend hand gif til Skibs
 derfra. (Hvitf. pag. 1378. ff.)

